BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

BANKA KOMBËTARE E SHQIPNIS
BANCA NAZIONALE D'ALBANIA

FJALIM

I MBAJTUR PREJ KRYETARIT PËR INAUGURIMIN E SELIS SË DURRËSIT

DISCORSO

PRONUNCIATO DAL PRESIDENTE PER L'INAUGURAZIONE DELLA SEDE DI DURAZZO

BISH

BKSH

Shkëlqesa, Zotërinj,

Jam nxehtësisht mirënjohtës të gjithë atyre që prej vëndevet të largta dhe të afërme, deshën të mblidhen këtu për të mar pjesë në inaugurimin e Selis definitive të Bankës Kombtare të Shqipnis. Dhe veçanërisht duhet të çfaq ndjenjat e mirënjohtjes s'eme Shkëlqesavet të tyre Ministravet, Autoritetevet të tjerë politike dhe ekonomike, përfaqësuesvet të trupit diplomatik, dhe „last not least", për kuptimin simpathie solidale dhe mirëdashjeje, të çquarit Drejtor të përgjithëshem të Bankës s'Italis. Por edhe personalitetet e tjerë që deshën të na nderonin me ardhjen e tyre në këtë ceremoni, duke i dhënë kësaj një madhështí me prestigjin e 'tyre dhe me numurin, meritojnë lavdërim. Sepse një Bankë emisjoni nuk ka ndonjë send interesant për të dëftyer: jo madhështin bumbulluese të instalimeve industriale të mbëdhaja, jo imponencën e çndritëshme të furravet metalesh, jo perfeksionin gadi njerëzor të makinarit mekanik të rregulluar mirë, jo kompleksitetin e misterëshëm të laboratorëvet kimike, jo sasinat e mbëdhaja uji të vepravet idroelektrike. Asnjë nga këto. Industria e monedhës dhe e kredis, përveç një ndërtese të ngrehur me soliditet, përveç lokalevet shigurimi të pajosura me resistencë shumë të naltë, përveç një seri zyrash, nuk ka tjetër send për t'u dëfyer vizitonjësve të selís së saj. Industria e monedhës dhe e kredis formohet në sostancë prej një administrimi të kujdesur, prej një ekvilibri të matur të raportevet midis qarkullimit, mbulesës dhe përdorimevet dhe prej kujdesimi kostant në kontrollim. Industria e monedhës dhe e kredis ngrihet mbi parime themeltare të paka, por mbi një vazhdim të qëndruëshëm në aplikimin e tyre. Dhe prandaj ësht, po në një kohë, e lehtë dhe e vështirë, e fjeshtë dhe komplekse, e besuar dhe e pabesë.

Eccellenze, Signori,

Sono vivamente grato a tutti quanti, da lontano e da vicino, hanno voluto qui convenire per participare all' inaugurazione della Sede definitiva della Banca Nazionale d' Albania. Ed in modo particolare devo esprimere i sensi della maggiore riconoscenza alle Loro Eccellenze i Ministri, alle altre autorità politiche ed economiche, ai rappresentanti del Corpo diplomatico, e „last not least"— per l' altissimo significato di solidale simpatia e benevolenza — all' illustre Direttore Generale della Banca d' Italia. Ma anche le altre personalità che hanno voluto farci l' onore di intervenire a questa cerimonia e conferirvi solennità col loro prestigio e col loro numero sono meritevoli di elogio. Poichè, una Banca di emissione non ha gran che di interessante da esibire: non la rombante maestosità dei grandi impianti industriali, non l' imponenza infuocata degli alti forni, non la perfezione quasi umana del ben ordinato macchinario meccanico, non la misteriosa complessità dei laboratori chimici, non le gigantesche masse delle opere idroelettriche. Nulla di tutto questo. L' industria della moneta e del credito, all' infuori di un edificio solidamente costruito, all' infuori di locali di sicurezza dotati di resistenza elevatissima, all' infuori di una serie di uffici, nulla ha da mostrare ai visitatori della sua sede. L' industria della moneta e del credito è fatta sostanzialmente di vigile ed oculata amministrazione, di ben ponderato equilibrio di rapporti fra circolazione, coperture e impieghi, di costante cura di controlli e di sorveglianza. L' industria della moneta e del credito si erge su pochi principí fondamentali, ma su di una diuturna assiduità meticolosa della loro applicazione. Epperció è, ad un tempo, facile e difficilissima, semplice e complessa, sicura ed infida.

Por jo vetëm pse industria e monedhës dhe e kredis nuk ka sende të dukëshme interesante për të paraqitur, un Ju lavdëroj për ardhjen dhe interesimin t'Uaj. Por Ju lavdëroj èdhe pse mbi institutat emisjoni, që kur se ngrehen, qëndron fatalisht kritika. Dhe ata që si Ju, hyn me shpirt të qetë në shtëpin e kritikuar japin provë guximi, superioriteti shpirti dhe meritojnë lavdërime.

Por mbi këtë pikë duhet t'Ju them se edhe na kemi guxim dhe duhet t'Ju kontesoj se ky guxim nuk na kushton shumë. Kritikat— e themi me sinqeritet të plot — jo vetëm qi nuk na trazojnë, por na japin fuqi dhe na dëftojn se rruga që kemi zënë është ajo e drejta dhe e mira. Të gjithë Bankat emisjoni që kan mar përsipër si detyrë kryesore të shigurojn, para ç' do sendi tjetrë, vleftën e plot të monedhës, të gjitha bankat emisjoni, të cilat në ndarjen e kredis kan patur gjithënje parasysh që përgjegjësia e 'tyre m'e madhe nuk është kundrejt aksionistëvet dhe nuk qëndron në dhënien e fitimeve sa mâ tepër të mëdhaja, por qëndron në vleftën intriseke të bankonotavet të tyre, kan qënë gjithënjë objekt kritikash. Nuk ka nevojë të kujtojm fushatat e rrepta që u hapen, që nga themelimi i 'saj dhe në gjithë kohën e jetës së 'saj të gjatë, monumentit mê të math në botë të dituris monetare, Bankës së Anglis; mjafton të kujtojmë polemikat i të cilve ka qënë objekt dhe në këto kohërat e fundit, kur—edhe me sakrifica—filloj, për shërimin monetar, një politikë të rreptë të të kredis dhe deshi këthimin në ekviparim të plot të bankonotave të saj me arin. Edhe tash, duke mos ditur dëmin që po i sjell qëndrimit botnor të valutës dhe të kredis britanike, Partia e punës ka filluar në Angli një fushatë të re për një ndryshim radikal të Institutit të moçëm, i cili me autonomín e vet, ka sjell përkundrazi shërbime me shumë vleftë Perandoris britanike. Dhe sa kritika të tjera nuk shkaktoi politika e viganit tjatër të industris së monedhës dhe të kredis, duam të themi Federal Reserve Banks të Amerikës? I ri nga moha — duke qën se u ngreh në fillim të luftës

Ma non è soltanto perchè l' industria della moneta e del credito non ha cose visibilmente interessanti da presentare che io lodo il vostro intervento e il vostro interessamento. Lo lodo anche perchè sugli istituti di emissione, su tutti gli istituti di emissione, incombe, fin dal loro primo sorgere, un fatale destino di critica. E chi, come Voi, entra serenamente nella casa criticata, dà prova di coraggio e di superiorità di spirito e merita d' esser ringraziato.

Ma su questo punto debbo dirvi che anche noi abbiamo coraggio e debbo confessarvi che questo coraggio non ci costa gran che. Le critiche — ad essere completamente franchi — nonchè preoccuparci, ci confortano e ci dimostrano che la via battuta è la giusta e la buona. Tutte le Banche di emissione che si sono imposte come loro precipuo compito quello di assicurare innanzi tutto il pieno valore, ossia la sanità integrale, della moneta; tutte le Banche di emissione, le quali nella distribuzione del credito hanno avuto sempre presente che la maggiore responsabilità loro non è verso gli azionisti e non consiste nella corresponsione dei maggiori dividendi possibili, ma bensì nella intrinseca bontà delle loro banconote — sono state oggetto di critica. Anche senza risalire lontano alle campagne acerbe e dure che furono mosse sino dalla sua fondazione e durante tutta la sua lunga esistenza, al maggiore monumento di saggezza monetaria che esista al mondo, alla Bank of England, basterà ricordare di quante polemiche essa sia stata oggetto anche in anni recenti, quando — sia pure a costo di sacrifici — instauró, ai fini del risanamento menetario, una severa politica del credito e volle il ritorno alla perfetta equiparazione del suo biglietto con l' oro. Ed anche ora, inconscio del danno che puó arrecare alla solidità mondiale della valuta e del credito britannico, il partito del lavoro sta muovendo in Inghilterra una vibrata canmpagna per una radicale trasformazione dell' antico istituto, che nella sua autonomia ha invece reso inestimabili servigi all' Impero britannico. E quali e quante critiche non ha sollevate la politica dell' altro colosso dell' industria monetaria e creditizia mondiale, quello cioè costituito dalle Federal Reserve Banks americane? Giovane d' anni — essendo sorto contemporaneamente allo

së madhe — Federal Reserve System, me qeverrimin e tij të kujdesshëm, u përpoq më parë të linte pa fuqi influencat inflacioni të sasivet ari që hynin në Amerikë. dhe pastaj të ndalonte një inflacion të kredís, dhe në fund fare t'u kundërshtonte frenesívet të spekulacionit në Borsë. Inde ira. Nga çdo anë Federal Reserve-i u godit nga kritikat të inatosura të të pakënaqurvet. Dhe duhet mejtuar se, sikur Federal Reserve-i mos t'a kishte ndaluar inflacionin e monedhës dhe të kredís, kush e di ç'far krize do t'i kish mbuluar dhe do t'i mbulonte Shtetet e Bashkuar, kur se ekonomia amerikane po gjëndet èdhe në periudhin e saj të gjat të begatís. E sa kritika nuk u drejtuan të gjithë Bankavet të tjera emisioni, në Italí si dhe në Gjermaní, në Francë si dhe në Belgjikë, në Helvetí si dhe në Hollandë, në Danimarkë, Svedi, Norvegji, kur në kohët të veshtirë pas luftës, u zbatuan regullimet monetare dhe kthimi në paritet me arin. Kritikat pra jan të shumta dhe të nxehta kundër politikës së shëndetit monetar. Përkundrazi kur drejtohemi kundrejt inflacjonismit, kur kredia është e leht dhe e gjerë, kur konçesjonet të ç'do far lloji epen me shpejtësí, atëhere nuk digjohet më të deplorohet politika e Bankës emisjoni, dhe përkundrazi—mrekulli e çuditëshme—këtu edhe atje dalin lavdëruësa. Por në këtë moment fillon të cenohet proprieteti legjitim i mbajtësit të banknotës; ky është momenti në të cilin fillon rrenia e monedhës dhe e Institutit emisjoni.

Për këto arsye ai qi na kritikon pse nuk kemi dhën gjithë kredin e duhur, nuk bën tjetrë veç se të lavdëroj kriterët e shëndoshë të gjestionit t'onë bankar. Prandaj kritika na përkrah, nuk na trazon. Dhe prandaj si Ju thash më par, është gjë e lehtë të kemi kurajo në punën t'onë.

Por nuk dua të epet një kuptim i gabuar fjalëvet të mia. Banka e njef se një nga funksjonet e saj është ajo e akordimit të kredis. Dhe prandaj ajo nuk dëshiron tjatër veç se të bashkëpunoj me anë të kredis në rilindjen ekonomike të vendit. Ka nji lloj kredie që Banka mundet të akordoj me qetësi dhe ka një tjatrë

scoppio della grande guerra — il Federal Reserve System ha, con la sua amministrazione prudente, dapprima cercato di sterilizzare le influenze inflatorie dei grandi afflussi d'oro, poi d'impedire un'inflazione del credito e infine di contrastare agli eccessi delle frenesie speculative in Borsa. Inde ira. Da ogni parte si sono appuntate contro la Federal Reserve le critiche irritate dei malcontenti. E pensare che se la Federal Reserve avesse dato libero corso all'allegria monetaria e creditizia, chissà quali inaudite crisi sarebbero infierite o infierirebbero agli Stati Uniti, mentre invece l'economia americana attraversa tuttora il suo lunghissimo periodo di prosperità. E quante critiche non sono state rivolte a tutte le altre Banche di emissione, così in Italia come in Germania, così in Francia come nel Belgio, così in Isvizzera come in Olanda, così in Danimarca, Svezia e Norvegia, quando nel difficile periodo del dopo guera si attuarono finalmente i riordinamenti monetari e si ritornò alla parità con l'oro. Le deplorazioni sono dunque numerose e vivaci contro la politica della sanità monetaria. Invece quando ci si avvia verso l'inflazionismo, quando il credito è facile e largo, quando concessioni di ogni genere sono accordate con disinvolta immediatezza, allora non si ode più deplorare la politica della Banca di emissione, ed anzi — incredibile miracolo — qui e là spuntano i laudatori. Ma è proprio questo il momento in cui si insidia la legittima proprietà del portatore di biglietti di Banca; è questo il momento in cui si inizia la decadenza così della moneta come dell'Istituto di emissione.

Per queste considerazioni noi ci sentiamo confortati nella nostra gestione bancaria quando ci si rimprovera di non aver accordato tutto il credito che si sarebbe dovuto distribuire intorno. Per questo la critica ci sorregge, non ci preoccupa E, come Vi dissi dianzi, per questo ci è facile aver coraggio nel nostro lavoro.

Non vorrei però che mi si fraintendesse. Non è che la Banca si sottragga o voglia sottrarsi alle sue funzioni di saggia dispensatrice del credito. Anzi essa non desidera di meglio che di cooperare, con lo strumento del credito, all'incremento della prosperità del Paese. C'è una qualità di credito che la Banca può tran-

lloj të cilin Banka kurrësesi nuk mund të akordoj. Banka mund të akordoj kredin me afat të shkurtër për blerjen e landës së par për fabrikimin e produktevet që kan për t'u shitur, për blerjen e produktevet që kan për t'u eksportuar o për t'u shitur në vend, për blerjen e plehëvet dhe të farës për përmirësimin e produktevet, dhe në kësilloj raste të tjera. Por Banka nuk mund të japi kapitale për ngrehje ndërtesash, fabrikash, për blerje makinash, sepse Banka nuk mund të presi shumë vjet që t'i kthehen të hollat e saj. Banka duhet të jet e sigurt për kthimin e të hollave, që ka dhën hua, në një kohë jo të gjatë, bije fjala sa të realizohen prodhimet e nji vjeti, sa të punohet landa e parë, sa të shiten produktet e punuar. Banka ka një numur të math kreditorësh : të gjithë ata që kanë në dorë banknotat e saj. Duhet të ndrojë gjithë banknotat që i paraqiten me ar ose me valut të huaj. Por në qoftë se të hollat e saj jan të investuar në shtëpira ose në fabrika, Banka nuk mundet të thotë possessorvet të banknotavet të saj : unë nuk të jap ar ose valuta, por të jap një copë të shtëpis së këtij, të fabrikës së atij, të maqinës së atij tjatri. Për këto arësye Banka nuk mund të akordoj kredina me afat të gjat, nuk mundet të lidhet me kredina të patundëshme.

Banka përkundrazi vë gjith kujdesin e vet në të ndihmuarit e kredis tregtare. Banka i ka dhënë një rrugë të mirë kadastrës, mund të themi, të ekonomis shqiptare : ajo njef tash, pse i ka studiuar vet, karateristikat, konditat dhe mjetet e shumë shtëpive tregëtare. Dhe së cilësdo, i a ka çmuar dhe matur kredin, jo në raport të një kapaciteti abstrakt besimi, që sigurisht do të ish më i math, por në relacion të sasis të kredis që banka mund të akordojë, qetësisht, pa rrezikuar ekvilibiin e duhur të formavet të ndryshme të mbulimit të qarkullimit të saj (ar, argjend, divisa të huaja, skonto, kredi). Me unifikimin monetar të plot të Shqipnis, d. m. th. me eliminacionin e monedhave divisjonale të huaja që édhe qarkullojn në Shqipërì, sa-

quillamente accordare e ce n' è un' altra che la Banca non può ad alcun costo concedere. La Banca può distribuire il credito a breve scadenza per l' acquisto delle materie prime destinate alla fabbricazione dei prodotti che poi si venderanno, all' acquisto dei prodotti che poi si esporteranno o si smerceranno in Paese, all' acquisto di concimi e di sementi per il miglioramento dei raccolti e in vari altri casi analoghi. Per contro la Banca non puó fornire i capitali per costruire edifici, per erigere fabbriche, per comperare macchinari, perchè la Banca non può attendere anni e anni prima che le venga restituito il suo denaro. La Banca deve poter contare sulla restituzione del denaro prestato entro un periodo non lungo, entro cioè un ciclo di realizzo del raccolto, di lavorazione della materia prima, di vendita dei prodotti finiti. La Banca ha un numero grandissimo di creditori: tutti coloro, cioè, che posseggono i suoi biglietti. Essa deve scambiare contro oro o divise estere tutti i biglietti che le vengono presentati. Ma se i suoi denari sono investiti in case o in fabbriche, la Banca non puó certo dire al portatore dei suoi biglietti: io non ti dó dell' oro o delle valute, ma ti dó invece un pezzo della casa di X, della fabbrica di Y, una macchina di Z. Ecco perchè la Banca non puó accordare finanziamenti a lunga scadenza ossia impegnarsi in crediti d' immobilizzo.

La Banca invece mette ogni sua diligenza nell' agevolare il credito commerciale. La Banca ha bene avviato, per così dire, il catasto dell' economia albanese: essa conosce ormai, per proprio studio, le caratteristiche, le condizioni e i mezzi di molte ditte. Ed ha vagliato e commisurato il credito di ciascuna, non in rapporto ad un' astratta capacità di fido di esse, che sarebbe certo maggiore, ma in relazione alla massa del credito che la Banca è in grado di tranquillamente accordare senza pericolo per il necessario equilibrio delle varie forme di copertura della sua circolazione (oro, argento, divise estere, sconti, crediti). Con l' unificazione monetaria completa dell' Albania, ossia con la eliminazione delle monete divisionali straniere che ancora circolano nel Paese, il

sia e kredis që mund të akordohet do mundi të rritet mjaft, dhe kështù do të mundi të rritet edhe sasia individuale e kredivet. Që tash Komiteti qendror i Bankës ka autorizuar këto kredira :

2	nga fr. A	1.000	fr. A.	2.000
9	„ „	2.000	„	18.000
9	„ „	3.000	„	27.000
17	„ „	4.000	„	68 000
20	„ „	5.000	„	100.000
14	„ „	6 000	„	84 000
7	„ „	7.000	„	49.000
2	„ „	7.500	„	15.000
21	„ „	8.000	„	168.000
1	„ „	9.000	„	9.000
42	„ „	10 000	„	420.000
9	„ „	12.000	„	108.000
1	„ „	14.000	„	14 000
17	„ „	15 000	„	255 000
1	„ „	16 000	„	16.000
29	„ „	20.000	„	580.000
7	„ „	25.000	„	175.000
15	„ „	30.000	„	450.000
2	„ „	35.000	„	70.000
6	„ „	40.000	„	240.000
1	„ „	45.000	„	45.000
5	„ „	50.000	„	250.000
1	„ „	100.000	„	100.000
1	„ „	150.000	„	150.000
1	„ „	400.000	„	400.000
24	(për shuma të ndryshme)		„	355.856

Sasia e kredis që Banka ka vën në dispozitë të vendit nuk është e pakët, sadomos kur të merret parasysh që deri në themelimin e Institutit, shtëpit tregëtare shqiptare në praktikë nuk kishin ndonjë rast të gjenin kredi brenda në Shqipëri. Por kjo kredi mund të rritet edhe më, në raport me tre elementa : shvillimi i Bankës, për efekt të unifikimit monetar dhe të të mbledhurit të kursimit ; shvillimi i numurit dhe e fuqisë patrimonijale të shtëpive tregtare ; derdhja e kapitalit të huaj. Dhe do t'i ndihmoj shumë shtimit të operacjonevet kredie edhe emanacjoni i legjislacionit tregëtar modern që shumë herë ka qënë kërkuar, dhe në favor të cilit mar guximin të drejtohem autoritetevet që gjenden këtu.

volume del credito accordabile potrà sensibilmente aumentare e così potrà essere accresciuta la misura individuale dei fidi. Già ora, per altro, il Comitato centrale della Banca ha autorizzato i seguenti crediti:

2	a Fr. A.	1.000	Fr. A.	2 000
9	„ „	2.000	„	18.000
9	„ „	3.000	„	27.000
17	„ „	4.000	„	68 000
20	„ „	5.000	„	100 000
14	„ „	6.000	„	84.000
7	„ „	7.000	„	49.000
2	„ „	7.500	„	15.000
21	„ „	8.000	„	168.000
1	„ „	9.000	„	9.000
42	„ „	10.000	„	420.000
9	„ „	12.000	„	08.000
1	„ „	14 000	„	14 000
17	„ „	15.000	„	255.000
1	„ „	16.000	„	16.000
29	„ „	20.000	„	580.000
7	„ „	25.000	„	175.000
15	„ „	30.000	„	450.000
2	„ „	35.000	„	70.000
6	„ „	40.000	„	240.000
1	„ „	45.000	„	45.000
5	„ „	50.000	„	250.000
1	„ „	100.000	„	100.000
1	„ „	150.000	„	150.000
1	„ „	400.000	„	400.000
24	(per importi vari)		„	355.856

Il volume del credito posto dalla Banca a disposizione del Paese non è indifferente, specie se si riflette che fino alla costituzione dell' Istituto le ditte albanesi non avevano praticamente alcuna occasione di trovarne all' interno. Ma il credito stesso potrà accrescersi ulteriormente in funzione di tre elementi: lo sviluppo della Banca, per effetto dell' unificazione monetaria e dell' accumularsi del risparmio, lo sviluppo del numero e della consistenza patrimoniale delle ditte, l' afflusso del capitale estero. E gioverà moltissimo all' incremento delle operazioni creditizie l' emanazione della già tante volte invocata legislazione commerciale moderna, in favore della quale mi permetto di rivolgere un caldissimo appello alle autorità qui presenti.

Nuk dua të kujtoj, për sa i përket kësaj çështjeje, detyrimin që ka mar përsipër Qeverija Shqiptare me konvencjonin bankar të 15 marsit 1925 për emanacjonin e legjislacionit civil tregëtar, kambiar dhe ipotekar, sepse natyrisht Fuqia legjislative dëshiron vet t'i japi vendit mjetet juridike të përparimit ekonomik. Obligasjonet, titujt kredie, procedura e kambjalit, ipotekat, magazinat e përgjithshme, huat përmbi mallnat dhe kundër pengu, mënyrat e dhënies të kredis agrare, duhët të jen objekt i nji legjislasjonit modern, të thjesht dhe të shpejtë. Unë di që këto çështje në Shqipni kan qën shum herë studjuar nga jurista dhe komisjone parlamentare. Dhoma e Tregtis Ndërkombtare, nga ana e saj, ka pregatitur nji projekt-bazë për regullimin juridik të kambjalit dhe të checkut, projekt që ësht resultati më i përparuar i bashkpunimit ndërkombtar në këtë lëmë. Unë kuptoj se Qeveria Shqiptare dëshiron të pajosi vendin me nji legjislacion perfekt që të inspirohet edhe në traditat kombëtare, edhe në nevojat teknike moderne; por unë mar leje të them se do të ish më mirë të lihej më nj'anë perfeksioni, veç se puna të bëhej shpejt. Asgjë nuk ndalon që më vonë të sillen përmirësime. Një legjislacion i mirë, një procedurë e mirë, dhe tribunale të mira jan kondita të domosdoshme për marjen pjesë, në mënyrë të gjerë, të kapitalit të huaj në zhvillimin ekonomik të nji shteti të ri. Shqipnija ka interesin më të madh që të ket sa më shpejt këto kondita. Kjo gjë u duk edhe tash shpejt me Kongresin e Dhomavet Tregëtare Shqiptare, që suallnë një kontributë të gjerë të eksperiencës së tyre në studimin e problemavet kryesore të ekonomis kombëtare.

Dhe me qënë se gjëndemi në argomentin e regullimevet juridike dhe të administracionit të drejtësis, më epni lejen të çfaq nderimin t'em drejtësis së thellë shqipëtare. Duhet të deklarojmë, për eksperiencën e këtij periudhi të par të aktivitetit t'on bankar, se, duke lën më nj'anë ligjet dhe gjykatoret, bota ekonomike shqiptare meriton besimin më të madh, dhe që kapitali

Non ricorderò — a tale proposito — l' impegno preso dal Governo albanese in virtù della convenzione bancaria del 15 marzo 1925, di provvedere alla necessaria legislazione civile, commerciale, cambiara e ipotecaria, perchè è evidente che il potere legislativo è di per sé stesso desideroso di fornire al Paese gli strumenti giuridici del suo progresso economico. Le obbligazioni, i titoli di credito, la procedura cambiaria, le ipoteche, i magazzini generali, i prestiti su merci e contro pegno, le modalità di esplicazione del credito agrario devono essere oggetto di una legislazione moderna, semplice e sbrigativa. So che questi argomenti sono stati in Albania ripetute volte studiati da giuristi e da commissioni parlamentari. La Camera di Commercio Internazionale, a sua volta, elaborò un progetto base di disciplina giuridica in materia di cambiale e di chèque che rappresenta il risultato più progredito della collaborazione internazionale in questo campo. Io ben comprendo che il Governo albanese sia desideroso di dotare il Paese di una legislazione perfetta che si ispiri così alle antiche tradizioni nazionali come alle esigenze tecniche moderne, ma io mi permetterei di suggerire di voler eventualmente rinunciare alla perfezione, pur di far presto. Nulla vieta che ulteriori miglioramenti si conseguano in progresso di tempo. Una buona legislazione, una buona procedura e buoni tribunali sono condizioni essenziali per una larga partecipazione del capitale estero allo sviluppo economico di un Paese giovane. E l' Albania ha tutto l' interesse di possedere al più presto questi requisiti fondamentali; ciò, del resto, è stato messo in particolare rilievo dal recente congresso delle Camere di Commercio Albanesi, che hanno apportato largo contributo di approfondita esperienza nell' esame dei principali problemi dell' economia albanese.

E poichè mi è accaduto di toccare l' argomento degli ordinamenti giuridici e dell'amministrazione della giustizia, mi sia concesso di rendere il dovuto omaggio alla profonda rettitudine albanese. Noi dobbiamo riconoscere, per l' esperienza di questi anni di inizio di attività bancarie, che, all' infuori e al disopra delle leggi e dei tribunali, il mondo economi-

i huaj — në qoft se do te çfaqet nevoja për 'të — mundet të bashkëpunojë për një aktivitet më të madh produksioni dhe çkëmbimi, për një prosperitet të përgjithëshëm më të madh.

Bashkëpunimi i kapitalit të huaj mund të jet (më epni leje të insistojë) nji faktor i madh i rilindjes ekonomike të Shqipnís. Bashkëpunimi i këtij për krijimin e industrivet do t'i bëj ballë asaj nevoje ndihme për instalime të reja, nevojë të cilën Banka, për arësye parimi, nuk gjëndet në pozitë të përmbushi. Koha është e favorëshme. Huaja e madhe që grupi mik i *Svea*-s ka vën në dispozitë, sikundër dihet, të Qeveris Shqiptare, çel nji periudhë punimesh. Të pesëdhjet milionavet franga ari të fillimit u shtuan — me ritjen e vleftes së liretës dhe me ndërmjetësín mirëdashëse të Qeveris Italjane — 14.027.394 franga të tjera: gjithsejt afro 65 miliona. Me këtë shumë do të ndërtohen rruga, ura, limane, ndërtesa etj. Në qoft se eksaminoni për së afëri këto vepra dhe i dekompozoni në elementat e tyre konstitutive, do të shifni se gjithë këto të holla — në e dëshirofshin Shqiptarët — do të ndahen midis klasavet shoqnore të ndryshme shqiptare.

Ç' janë ndërtesat? Janë gur që punëtoria shqipëtare do të nxjeri nga guroret dhe prandej të holla që ngelin në vënd. Jan tulla që një industri shqiptare mund të produkojë në Shqipní. Jan gërqele dhe zhurë që mund të qiten në Shqipní prej aziendash shqiptare. Jan dru ndërtese që mund të qiten prej pyjevet shqipëtare. Janë çimento. Janë pakë hekur, që duhet, vetëm ky, sjellur nga jasht, por që, fundi, është pak gjë. Në qoft se mbledhim gjithë pjesët e ndryshme të nji ndërtese shifet se tetëdhjet për qind të saj nuk është veç se shpërblim pune dhe lândë e parë, e cila prap nuk është veç se punë. Kështu edhe për sa u përket uravet, rrugavet, limanevet. Është për t'u dëshiruar—edhe për një fitim më të madh prej huas së punëvet botore — që landa e nevojëshme të pregatitet nga impresa në Shqipëri, duke shpëtuar kështu nga shpenzime të kota transportimi.

co albanese è degno della miglore fiducia e che il capitale estero può, se desiderato, associarvisi per una crescente attività di produzione e di scambi, per una crescente prosperità generale.

La partecipazione del capitale estero potrà essere — mi sia permesso di insistervi — un cospicuo fattore della rinascita economica dell'Albania. La collaborazione di esso per la creazione di industrie sopperirà a quel fabbisogno di finanziamento per nuovi impianti, cui la Banca, per ragioni di principio non è in grado di provvedere. Il momento vi è propizio. Il grosso prestito che il Gruppo amico della *Svea* ha messo, com' è noto, a disposizione del Governo albanese, apre un periodo di fervore d'opere. Ai cinquanta milioni di franchi oro originari si sono aggiunti — per l' aumentato valore della lira e grazie al benevolo assecondamento del Governo italiano — altri 14.027.394 franchi: in tutto circa 65 milioni. Con questa somma si devono costruire edifici, ponti, strade, porti ecc. Se esaminate un po' da vicino queste opere e le scomponete nei loro elementi costitutivi, Voi trovate come la quasi totalità di questo denaro — se gli albanesi lo vogliano — debba finir col distribuirsi fra le varie classi sociali albanesi.

Che cosa sono gli edificî? Sono pietra, che mano d'opera albanese può ricavare dalle cave albanesi e quindi denaro che resta in Paese. Sono mattoni che un'industria albanese può produrre in Albania. Sono calce e sabbia che possono esser ricavate in Albania da aziende albanesi. Sono del legname da costruzione che i boschi albanesi possono fornire. Sono del cemento. Sono un po' di ferro, che si deve, questo, importare dall' estero, ma che in complesso rappresenta poca cosa. Se si somma l' insieme delle varie parti costituenti un edificio si vede che l' ottanta per cento di esso finisce, in ultima analisi, col ridursi a retribuzione di lavoro e a materie prime indigene ossia ancora, essenzialmente lavoro. E così le strade, così i ponti, così il porto. E' da augurarsi — anche per il massimo rendimento del Prestito dei lavori pubblici — che le materie occorrenti per le opere vengano fornite da imprese in Albania, evitando in tal modo inutili spese di trasporto e nolo. Se in Albania non esistono ancora impre-

Edhe në mos gjënden në Shqipní impresa të pregatitura në industrín e lëndëvet ndërtimi, të punimit të drurit etj, elementat shqiptare mâ të mirë të bashkohen me elementa të huaj kompetent teknikërisht, që kështu të fillojë dhe të zhvillohet një industrì lokale shqiptare. Periudhi i bashkëpunimit me eksperiencën dhe me kapitalin e huaj ka qën gjithnjë periudhi i par i zhvillimit industrial të Shtetevet të rinj, dhe ne dëshirojmë, në interesin e zhvillimit Shqiptar, që ky periudh të fillojë edhe këtù.

Por, jo vetëm në lëmin e industrìs së lëndës përpunët botore mund të çfaqen nisiativa shqiptare dhe bashkëpunimi teknik dhe kapitalistik i huaj. Edhe në fitime sipërmarjeje të adjudikatarvet të punvet botore, firmat shqiptare mund të marin pjesë duke bashkuar me organizma të huaj të pregatitura nga p ikëpamja e teknikës dhe të pajosura me gjithë veglat eduhura. Me kënaqësí mora vesht se, me nisiativën e nji Shoqërie të madhe shqiptare — të Stamles-it — po formohet një grup për të mar pjesë në ndërtimin e punëvet botore. Dëshëroj që ky të jet një shëmbull pas të cilit të vazhdojnë të tjerët, me seriozitet qëllimesh dhe me përfundime të kënaqëshme.

Kështu, me çape të vogëla; po me përparim të sigurtë dhe me themele të forta Shqipëria do të zgjerojë dhe do të forcojë organizmin e saj industrial dhe ekonomik, dhe do t'i lejojë Bankës të zgjerojë dhe të thellojë aktivitetin e saj.

Dhe me këtë urim e me këtë shpresë, në auspiçin august të vitit të par të Dinastís, që lidhet me periudhin e vëllazërís Italo-Shqiptare në simbolin e Skënderbeut dhe të Republikës së Vendikut, aliate e 'tij, kam nderin të deklaroj të çelur publikut Selín e re të Bankës Kombtare të Shqipnís.

E Ju lutem të ngrehni bashkë me mua një „Roftë" të nxehtë L. M. së 'Tij Zogut të I Mbretit të Shqiptarvet.

se specializzate nelle industrie dei laterizi, della lavorazione del legno, nelle cave, ecc. si associno i più intraprendenti elementi albanesi con ditte tecnicamente competenti dell' estero e dieno cosí origine e sviluppo ad un' industria locale albanese. E' stata sempre questa, della collaborazione con l' esperienza e il capitale esteri, la prima fase dell' evoluzione industriale dei paesi giovani e noi ci auguriamo, nell' interesse dello sviluppo albanese, che essa abbia anche qui a verificarsi.

Non è, per altro, nel solo campo delle industrie rifornitrici dei materiali per i lavori pubblici che l' iniziativa albanese e la collaborazione tecnica e capitalistica dell' estero possono estrinsecarsi. Anche in quel comparto che rappresenta il beneficio di intrapresa degli aggiudicatari di lavori pubblici, le ditte albanesi possono avervi parte associandosi con organismi esteri, tecnicamente preparati e attrezzati. Nel quadro di questo orientamento mi è stato particolarmente gradito apprendere che, per l' iniziativa di una grande società albanese, la Stamles, un raggruppamento starebbe formandosi per partecipare alla esecuzione dei lavori pubblici. E' un esempio che mi auguro veder seguito, con serietà di propositi e con risultati pienamente soddisfacenti.

Cosí, passo per passo, ma con sicuro processo e con solido fondamento l' Albania allargherà e irrobustirà la sua ossatura industriale ed economica e permetterà alla Banca di estendere e di approfondire la sua attività.

Con questo augurio e con questo voto, nell' auspicio augusto dell' anno primo della Dinastia, che si ricollega al periodo illustre della fraternità italo albanese nel simbolo di Skanderbeg e della Serenissima sua alleata, io ho l' onore di dichiarare aperta al pubblico la nuova Sede della Banca Nazionale d' Albania.

E Vi prego di innalzare, con me, un caloroso evviva alla Maestà di Zog I, Re degli Albanesi.

BKSH

BKSH

Punëra Grafike "STAMLES,, - Durrës

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH